

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Евгени Райков – редовен доцент в катедра „Финанси“ на Университета за национално и световно стопанство – гр. София с научна специалност 05.02.05.

Финанси, парично обращение, кредит и застраховка, определен за член на Научно жури по открита процедура за публична защита със Заповед на Ректора на СА „Д.А.Ценов“ – гр. Свищов с номер 357/30.4.2019 г. и включен в Регистъра на академичния състав в

НАЦИД

Относно дисертационен труд на тема „Управление на банков инвестиционен портфейл в условията на БАЗЕЛ III“ с автор Даниел Емилов Николаев и научен ръководител: проф. д-р Божидар Божинов

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд на докторанта Даниел Николаев има по-скоро концептуален характер, но включването на новите стандарти за банково управление в ЕС с акцент и върху българската банкова среда придава особена актуалност на извършения преглед. Тезата за влиянието на регулаторните промени върху пазарната стойност и доходността на банковите институции е широко дефинирана, но достатъчно ясна и детайлна. Представени са общо 7 (седем) хипотези, от които повече внимание от практическа гледна точка заслужават хипотеза 2 и хипотеза 7 – именно те показват постижението на докторанта при правилно формулиране на откритите връзки, процеси и тенденции за разглеждания проблем, а според мен хипотези 3 и 4 са противоречиви по отношение на риска.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Актуалността на поставената тема се свързва преди всичко с изследване на промените върху доходността и риска на банковите портфейли, които се налагат във връзка с новите регулаторни изисквания към тях, въведени в резултат на последната световна финансова и икономическа криза отпреди десет години. Направена е и следваща крачка, като са потърсени начини ребалансирано управление на банковите портфейли и увеличаване на ролята на финансовите инвестиции в ценни книжа при компенсиране на завишените изисквания за ликвидност, капиталова адекватност, платежоспособност и др. Акцентът върху българската банкова среда е съществен, защото в последните 20-25 години, а и преди това, банковите институции по същество

формират един от най-важните отрасли на икономиката, що се отнася до влияние върху потенциала за развитието ѝ и настъпващите промени.

Изложението по доказателствената част е аналитично, разнообразно, с много фигури и доста балансирано. Използвани са най-разнообразни методи и инструменти за анализ, включително статистически и иконометрични решения, но без те да се превръщат в самоцелни форми за функционално изследване на субективни финансови процеси и решаване на чисто финансови по своята същност проблеми.

Авторефератът в достатъчна степен отразява съдържанието и приносите на реализирания дисертационен труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представената справка за приносите е обективна, но в нея бих искал да открия най-съществения според мен принос 5., а именно очертаването на инвестициите в ценни книжа като алтернатива за преодоляване на негативните ефекти върху доходността на банковите портфейли от въведените регулации и от пазарните тенденции по отношение на риска с цел постигане на най-добро съотношение риск – доходност, без това да става непременно при условията на максимизиране на риска при класическата банкова дейност. Разработването и модифицирането на конкретни и утвърдени скоринг модели (CAMEL) от своя страна допълва положителното впечатление за владеене и на инструментариума за анализ, който позволява да се генерират точни изводи и да се стигне до решение относно поставените във въведението хипотези.

IV. Въпроси и бележки по дисертационния труд.

Основният въпрос, който бих искал да поставя е по мнение на докторанта увеличаването на дела и значението на собствения капитал на банките въпреки по-високата му цена (подобен процес се наблюдава и при нефинансовите предприятия след кризата от 2008 г.) само по себе си дава ли по-голяма гъвкавост при управлението на активите или обратно – по-активното управление на портфейла на банката в частта му ценни книжа дава възможност увеличеният риск за собствения капитал (съответно за пазарната капитализация) да бъде балансиран чрез адекватна компенсираща доходност. Как ще обясните високата променливост в собствения капитал в симулационните модели за българската банкова действителност и има ли тя връзка с възвръщаемостта на собствения капитал и нейната нестабилност, както и с нарастващия риск за сметка на лимитите за пазарно нарастване на стойността за

собствениците? Доколко инвестициите в ценни книжа ще превърнат банките в конкуренти на класическите портфейлни инвестиционни форми, които развиват дейността си на финансовите пазари?

Бележки могат да се отправят по линия на ползваната литература и липсата на по-конкретни цитати в текста (с посочване на стр. и коментари), за някои графики и таблици липсват източници, част от моделите и показателите за риска в първоначалната теоретична част остават нереализирани по-нататък и изглеждат малко самоцелни. Изобщо понятията за риска и видовете рискове и отношението им към разглеждания проблем в отделни моменти се смесват или не се засягат в достатъчна степен във връзка с доходността и пазарната стойност на банките, както и влиянието на разглежданите регулации.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Оценката ми за представения дисертационен труд е положителна и препоръчвам на членовете на Научното жури да подкрепят присъждането на ОНС „Доктор“ на Даниел Емилов Николаев.

Дата: 20.5.2019 г.

Изготвил становището: доц. д-р Евгени Райков

